

Zitbanken die als één geheel uit de vloer lijken te komen

Dikhuidenverblijf Diergaarde Blijdorp aangepakt MEER COMFORT, MEER BELEVING

Op 14 september jongstleden is de restauratie en uitbreiding van het dikhuidenverblijf, onderdeel van de Rivierahal, in Diergaarde Blijdorp opgeleverd. Het gebouw heeft zijn authentieke uitstraling grotendeels teruggekregen en is daarnaast afgestemd op de hedendaagse eisen voor een dierentuinbezoek en voor dierenwelzijn.

Hoewel de oorsprong van de diergaarde in Rotterdam teruggaat tot halverwege de negentiende eeuw, is het huidige karakter van het park vooral gebaseerd op het ontwerp van architect Sybold van Ravesteyn uit 1939. Ook de Rivierahal stamt uit die periode. Dat gebouw moest worden opgeknapt en uitgebreid om te voldoen aan de moderne eisen. “Meer comfort, meer beleving”, zo luidt in het kort de omschrijving van architect Kees Rouw, die samen met Siebold Nijenhuis van Siebold Nijenhuis Architect en Marius Voets van architectenbureau Broekbakema verantwoordelijk is voor het ontwerp.

Een interessante puzzel, noemt Rouw het project, met enerzijds een restauratie en anderzijds nieuwbouw. Met als uitdaging tevens om nieuwe installaties in het gebouw onder te brengen. “Daarom hebben we gekozen voor een integrale benadering met de drie architectenbureaus en voor de installaties adviesbureau Deerns. Nieuwbouw en restauratie zijn gelijktijdig uitgevoerd.” Rouw zegt dat de wijze waarop in de afgelopen decennia met het gebouw was omgegaan, hem treurig stemde. “Veel monumentale elementen waren weg of met weinig respect behandeld, zoals dat veel is gebeurd in de laatste decennia

van de twintigste eeuw. Wij hebben die authenticiteit teruggebracht: de stucplafonds, stalen kozijnen, oorspronkelijke kleurstellingen. Onnodige toevoegingen zijn verwijderd met het oog op de ruimtelijkheid. Verder is de meer dan zeventig jaar oude installatie vervangen door een compactere en energiezuinigere.” En er zijn meer maatregelen genomen, zegt Rouw, om het gebouw duurzamer te maken. Als voorbeeld noemt hij de buizen op de platte daken voor de opvang van zonnewarmte. “De installaties dragen bij aan het besparen van energie en aan het welbevinden van zowel mens als dier.

De werkzaamheden werden uitgevoerd en gecoördineerd door hoofdaannemer Nico de Bont. Projectleider Herman Hooijmans vertelt dat er specifiek was voorgeschreven met welke materialen

gewerkt moest worden. “Om zo de oorspronkelijke uitstraling terug te brengen, maar er is natuurlijk ook gekeken naar functionaliteit. Dat er zwaar hekwerk is aangebracht lijkt me vanzelfsprekend. Minder zichtbaar is bijvoorbeeld de op veel wanden en vloeren aangebrachte coating, zodat die gemakkelijker te reinigen zijn.” Bepaalde materialen moesten worden bijgemaakt, op andere plaatsen was er sprake van reiniging en herstel, merkt hij op. Het op de werkplek krijgen van alle materialen vroeg om een zorgvuldige planning. “Het gebouw ligt

midden in het park. Zodra Diergaarde Blijdorp open was, moest het vervoer onder begeleiding gebeuren. En we moesten natuurlijk rekening houden met lawaai, met het oog op de bezoekers en de dieren in de omgeving.”

Een in het oog springend nieuw element vindt Hooijmans de zitbanken en informatiewand die als één geheel uit de vloer lijken te komen. “Esthetisch gezien heel mooi, net zoals het lijnenspel in het gebouw. Alles is nu weer afgestemd op de beleving van de hedendaagse bezoeker.” ■

Projectinfo

OUDE ELEMENTEN IN ERE HERSTELD

Schults Schilders werd bij de werkzaamheden in Diergaarde Blijdorp betrokken om de gebouwen weer een frisse uitstraling te geven, maar dan wel met behoud van de authenticiteit. Projectleider Gino Sadhoeram vertelt dat onder meer de beglazing werd vervangen door monumentenglas. “Dat is zowel binnen als buiten gebeurd, bij de tussenpuilen en de harpramen in de gevels. Met het aanbrengen van monumentenglas versterk je de authentieke uitstraling.”

Verder werd er binnen en buiten schilderwerk verricht en werden er Latex en blanke coatings aangebracht op de wanden. “De stalen elementen zijn van een coating voorzien en de houten ramen en deuren van een transparante vernis en dekkende verf. Verder is er een monumentale zuil van een transparante coating voorzien. In een deel van het apenbedrijf (buitenzijde) hebben we minerale keimverf aangebracht die qua kleurstelling zo dicht mogelijk bij de bestaande muren moest komen. In de dienstingang is een 2-componentencoating aangebracht in verband met een goede reinigbaarheid.”

De uitdaging, zegt Sadhoeram, was dat er veel werk in korte tijd moest worden verricht, onder meer de lichtstraten bij de verblijven van de nijlpaarden en neushoorns. “Daar is met behulp van een hoogwerker het glas aangebracht. Dat vraagt om een strakke planning en dagelijks overleg met de andere partijen. Om de deadline te halen hebben wij in de bouwvakantie doorgewerkt. Maar het resultaat is er ook naar, dat is perfect.”

GEEN UITDAGING UIT DE WEG

De wanden van het dikhuidenverblijf waren meer lichtgroen dan ivoor en ook de grachtwand was door een vuillaag aangetast. Een mooie taak voor Superlook, dat per opdracht naar de juiste oplossing zoekt. "We hebben de gracht onder gepaste druk met heet water afgestoomd; de gevels van de gebouwen hebben weer hun oorspronkelijke kleur dankzij de milde kalkwasmethode", vertelt Roy Nordsiek van Superlook. Grootste uitdaging bij dit project was echter de daktrim, vervolgt hij. "Lastig, maar we gaan geen uitdaging uit de weg."

Die daktrim bestaat uit zachtgele tegels die allemaal aangetast waren, craquelé met zware bituumsproten. Verder was het voegwerk vervuild. "Die tegels moesten we dus schoon krijgen zonder de authentieke uitstraling aan te tasten", maakt Nordsiek duidelijk. "Het ging om enkele honderden meters, werk dat eigenlijk niet eens was gepland." Er waren een aantal tegels verwijderd die kapot waren en Superlook gebruikte die om uit te zoeken hoe die effectief en zonder schade aan te brengen gereinigd konden worden. "Dat betekent allerlei, vooral chemische, methodes voorzichtig proberen. Niets gaf het gewenste resultaat. We hebben heel wat geëxperimenteerd totdat we uiteindelijk bij de juiste methode uitkwamen: toch weer mechanisch kalkwassen met een aangepaste kop met een klein raakvlak en vervolgens naspoelen. Het is daarbij een kwestie van de juiste druk te gebruiken." Over het uiteindelijke resultaat is iedereen zeer te spreken, vooral omdat de authentieke tegel kon worden behouden, besluit Nordsiek. "Dat is perfect, de vervuiling is verdwenen en het craquelé is niet meer zichtbaar. Wij hebben zo weer laten zien dat we met onze kennis en ervaring een meerwaarde kunnen zijn bij het in stand houden van originele elementen."

UNIEKE LOCATIE

Diergaarde Blijdorp is geen onbekende voor P. van 't Wout Funderingstechnieken. Het bedrijf is er regelmatig actief. Zo ook bij de werkzaamheden aan een deel van de Rivierahal, het dikhuidenverblijf. "Dat was relatief gezien een wat minder omvangrijke opdracht", vertelt directeur Piet van 't Wout. "We hebben daar palen aangebracht voor een uitbreiding, een deel nieuwbouw dat is geïntegreerd in het bestaande gebouw."

Vorig jaar werden er ook al werkzaamheden in Diergaarde Blijdorp verricht, toen bij het ijsberenverblijf, maakt Van 't Wout duidelijk. "We hebben toen een aantal palen geheid en een keerwand aangebracht, waarvoor we ook de berekeningen hebben gemaakt. De plek waar dat moest gebeuren, het nachtverblijf voor de vrouwtjes, ligt verlaagd en dus hebben we alle spullen met behulp van een kraan het park in gehesen." Vanwege de omstandigheden is Blijdorp zonder meer een unieke locatie, aldus Van 't Wout. "Overlastbeperking is altijd een aandachtspunt, maar hier zeker. Dat betekent onder meer trillingsarm en geluidsarm werken. We beschikken over het juiste materieel om daar goed invulling aan te geven."

Voor de toekomst van ons verleden.

Restauratie en herbestemming van monumenten is bij Nico de Bont in vertrouwde handen. Dat bewijzen de 90 vaklieden van ons bedrijf elke dag weer. Ook bijvoorbeeld bij de recente restauratie van het dikhuidenverblijf in Diergaarde Blijdorp in Rotterdam. Minutieus vakmanschap, voor de toekomst van ons verleden...

nico de bont | TBI

Aannemingsbedrijf Nico de Bont B.V.
Postbus 76
5260 AB Vught

tel. 073-518 94 80
fax 073-518 94 90
www.nicodebont.nl